[Gautreks saga]
Götha konungarne
Götriks och Rolofs
historia
Sth. 1826.

Götha Konungarne

Götriks och Rolfs

Historia.

Öfwersatt

från

Äldsta Göthiska Språket

af

J. C. R.

STOCKHOLM,
tryckt hos Carl M. Carlson, 1826.

Företal.

När Historien om Götha Konungarne Götrik och Rolof blifwit författad, derom saknar man i Allmänna Historien tillförliteliq upplysning; men wid jemnförande af språket, med Sweriges äldsta Lag, som Konung Björn år 832 utgaf, nemligen Björkö-Rätten, synes den wara skrifwen omkring 300 år förut eller i 5:te Seculo, då deße Konungar regerat, och hade sine hufwudsäten på Kinnekulle.

Uti Göthiska Originalet är åtskilligt anfördt, som icke egentligen hörer till sielfwa Historien, och det har jag uteslutit, för att undwika widlyftighet.

Man kan här se, med hwad redlighet och dygder wåra äldsta Förfäder fortsatt deras lefnad: Ingen plåga eller möda har förmådt skilja dem från trofasthet.

Wid slutet har jag tillagt en wers på den tidens språk, för att göra Läsaren ett nöje med att se huru tiden genom åldern eller tidens förlopp förändrat tungomålen.

Öfwersättaren.

Götriks och Rolofs Historia.

Första Kapitlet.

Konung Götrke regerade öfwer Westergöthland: War mild, wis och wältalig, och hans största tidsfördrif eller nöje bestod i att fara på jagt.

Det hände en gång, att Konungen blef warse en wacker hjort, som han wille skjuta, och jagade långt efter den in uti wilda skogen, intill mörkret, då han ändtligen fällde hjorten med sitt kastspjut. Emedlertid kunde han icke finna igen wägen, för att komma åter till sitt hoffolk, och natten war åfwen ingången: han måste derföre stadna; Men derwid fick han höra en hund skälla, samt beslöt, att gå ditåt. Korrt derpå feck Konungen se ett hus, der en karl stod med wed-yxa i handen. Karlen slog straxt ihjäl hunden, och sade: Du skall icke flera gångor wisa främmande wägen till oß: ty om denne store mannen kommer inom wårt hus; så lär han äta upp allt hwad husbonden eger. Konungen hörde hans ord, och såg sig wißt icke wara wälkomnen; gick till dörren: men karlen gjorde motstånd. Han kastade Konungen derifrån: gick in i rummet, der fyra karlar och fyra qwinnor sutto. Konungen satte sig äfwen. Derpå frågade husbonden drängen, hwarföre han hade släppt in denne främmande mannen? Drängen swarade: han är så stark att jag icke rådde med honom. Nå hwad gjorde du när hunden skällde? Jag slog ihjel honom; ty jag wille inte, att han skulle wisa flere sådane sällar wägen till gårds. Trogen dräng är du, sade Bonden, och jag skall belöna dig för din omsorg och trohet: I morgon skall du följa mig till wår lycksalighets boning, der du skall finna wackra och lagom stora män. Konungen märkte att de woro rädda för honom.

Bonden lät sätta fram bord och mat: men då ingen wille bjuda Konungen till bords; satte han sig dit bredewid Bonden samt åt och drack. När Bonden såg det, så drog han sin hatt för ögonen: åt intet, ej eller talade.

Derefter gick Bonden samt hans folk till sängs, och Konungen lade sig åfwen. Efter någon stunds förlopp kom en qwinna till honom, frågande om han icke wille hafwa någon tjenst af henne; hwarpå Konungen swarade, det år mig kårt att någon will tala till mig; ty här år en ohygglig boning. Förundra Er ej, sade hon; emedan wi aldrig sett någon främmande här, och Ni år icke wälkommen. Nog kan jag belöna honom, sade Konungen: säg mig huru Ert folk heter? hon swarade: Min fader heter Skapnartunger, för sin snålhet skull, min moder Totra, mine bröder Fjolmodi, Ymsygull, Gillinger, mitt namn år Snotra, mina systrars Hjotra och Fjotra. Här wid wår by år en skogsbacke med en hög klippa, den wi kalle Ättstapel, der dör wår slägt, om nöd inträffar eller något sällsamt underligt förekommer. Nu år detta ett widunder, att en Konung, frusen och hungrig, kommit till oß; och derföre hafwa wåra föråldrar beslutit, att skifta arfwet mellan oß syskon, samt derpå fara till Walhall, jemte den trogne drången.

Snotra begårde att få ligga wid Konungens fötter, och på morgon bittida då Konungen gick, följde Snotra med på wägen, och sade, nu kan jag ej följa med Er långre: jag skall till arfskiftet: Konungen sade, farwäl flicka, du skall komma till mig så snart du kan.

Andra Kapitlet.

Då Snotra kom hem satt hennes Fader och skiftade arfwet mellan sina Barn, sålunda: Sonen Gyllinger jemte dottren Snotra bekommo den båsta oxen; Fjolmodi tillika med hans syster Hjotra gubbens begge guldslånger samt Ymsygull och hans syster Fjotra allt korn tillika med åkrarna. Hwarwid Skapnartunger tillade det förordnande eller förmaning: Kåre barn! Jag

råder Er, att Ni ej öker Er mycket, så att Ni ej förmå gemensamt tarfligt taga Er bergning af arfwet.

Efter denna förmanings slut, gingo Fader och Moder till ättestapeln, beledsagade af alla sina barn: och när syskonen kommo åter hem, rådgjorde de, huru de wisligen skulle hushålla med deras egendom samt ej föröka sig. Någon liten tid derefter fann likwäl Gyllinger, att Snotra blifwit något förändrad och tjockare; men hon bad honom hålla det tyst och hemligt för syskonen. Det kan jag icke göra, emedan det nog spörjes, swarade han. Efter några månaders förlopp födde Snotra ett wackert gossebarn, som hon kallade Gôtrik, och Gyllinger blef så förskräckt, att han beslöt att sluta sin olycka på Ättestupan.

Fjolmodi åter fann en dag att hans guldstånger hade swartnat på några ställen, så att det syntes wara gropar och guldet förtärdt. I anseende hwartill han likaledes beslutade att följa Gyllinger; men tog sin syster Fjotra med sig, och foro genast utföre Ättestapeln.

Ymsygull besåg sin åker, och fann att sparfwarna hade ätit kornen utur några ax, samt tog derföre sin syster Fjotra med sig, att straxt fara utföre Ättestapeln.

Imellertid hade likwäl Gyllinger instäldt sin Walhallsresa i sju år; och lille Götrik hade under tiden fattat särdeles lust för jagt, likasom Konung Göthe, wid hwars fötter jungfru Snotra, hans moder, hade sofwit en natt. Götrik jagade, och träffade med sitt spjut att döda Gyllingers förträffeliga oxe. Nu blef Gyllinger hufwudyr, och sprang strax till ättestupan.

Således woro, af hela denna slägten, inga flera lefwande, än Snotra och hennes son Götrik, hwarföre hon ock lemnade byn öde samt for med sonen till Konung Göthe, som kärligen tog emot dem, och uppfödde Götrik, som en Konungs son, i alla de kunskaper som den tiden fordrades att utöfwa en wis, god, faderlig regering. Götrik uppwäxte i dygd, mandom, wishet och med god manlig styrka.

Efter några års förlopp, blef Konung Göthe sjuk, och sammankallade derföre Rikets Män, till hwilka han sade: Gode män, mine männer! I hafwen i allt wisat mig redlighet, trohet, kärlek och lydnad: Jag finner nu

att denna min sjukdom är den sista, och skiljer wårt umgänge: derföre will jag gifwa detta mitt Rike till denne min naturlige son Götrik tillika med Konunga-namn och den rätt jag hafwer. Då detta behagade samtlige wäl, blef nu Götrik Konung öfwer Westergötland efter Konung Göthes död.

Tredje Kapitlet.

Sedan Konung Götrik hade med wisdom och styrka, i flere år, aktningswärdt, hos alla angränsande folkslag ansedd, regerat; så beslöt han att gifta sig, och for derföre till Konung Harald i Wenden och begärde hans dotter Alfhild. Detta blef af Harald wäl upptagit, och Götrik förer Bruden hem med sig. Under detta ljufwa äktenskap föddes en dotter, som kallades Helga, och war den wackraste i hela Götha Riket. Efter flere års förlopp sjuknade Drottningen och dog; hwaraf Konungen blef betagen af så hjertlig sorg, att han öfwergaf Rikets styrelse, samt, för att få lättnad i sin sorg, satte sig mest dagligen på Drottningens grafhöjd, och öfwade en tämjad Falk, att flyga med tumlande jemte flere konster:

I följd häraf förelupo flere oordningar, hwariges nom Riket försattes i skada; och öfwerlade derföre Rikets redelige Män, för att skilja sorgen ifrån Konungen, att bedja honom ingå nytt gifte, anförde således hos Konungen, huru som de, jemte alla trogna undersåtare, hade tagit kännbaraste del i Konungens djupa bedröfwelse; samt, att den wore desto mera odräglig, som Konungen icke hade manliga bröstarfwingar, under hwilkas skydd Riket wore wärdat efter Konungens död.

Konungen blef rörd af glädje och tackade dem förderas alltid ådagalagde kärlek, trohet, goda och manliga råd, samt gjorde sig strart färdig med åttatio af sitt hoffolk, att resa till Hersen Thore i Norrige, som war widt berömd, med stort anseende och hade en dotter benämnd Ingeborg. Wid ankomsten till Thore, blef Götrik ganska wäl emottagen, och bodde i Thores borg: Äfwen anlände på samma tid en ung Prins, kallad Olof.

med en sw't af etthundrade man, i affigt att också fria till Jungfru Ingeborg, som redan wäl hade upptagit hans ärende.

I anseende till denna händelsen, wille Konung Götrik icke längre uppehålla sig hos Thore; och begärde derföre enskildt samtal med honom. Wid denna sammankomst sade Götrik: Jag är i det ärendet hitkommen, att begära din dotter till hustru, att wara din måg och alltså befästa oupplöslig wänskap oß emellan. Thore swarade: jag upptager din begäran med all tacksamhet, och min dotter kan ej blifwa lyckligare gift; men här är, i samma ärende, en ung Konungs son hitkommen, som ock talat med mig. Jag är således i bekymmer, och will icke ådraga mig någon owänskap. Jag har derföre beslutat öfwerlemna till min dotter sjelf, att afgöra denna saken; hwilket hon ock utbedt sig få göra. Härmed woro de båda nöjde. Något derefter gingo de samtelige till Ingeborg, då hennes fader sade: Min dotter! här äro twå Konungar, som hafwa gemensamt ärende, och begära dig till hustru: Jag kan åtwen så litet afgöra detta, som det icke är möjligt att gifta en dotter till twenne; och jag lemnar detta till ditt eget afgörande.

Ingeborg swarade: Detta är mig ett brydsamt ämne; ty begge äro Konungar af högt wärde. Jag will likna deße Konungar wid twenne wackra äppelträd i en trädgård: Det ena är ett ungt träd, som gifwer hopp att bära god skön frukt, när det kommer till mognad och ålder. Det andra står med många wida löffulla grenar, och bär mycken wacker frukt: mitt wal är fallit uppå Konung Götrik.

Håraf blef den unga Konung Olof så wred, att han obetänksamt hotade Götrik, att hämnas på honom och hans folk; hwarå Konung Götrik swarade: Ey than likan til baul ad bera, er ey matti draga. Det är: Den som icke förmår lyfta bördan, kan icke eller bära henne; och dermed åtskiljdes de owänner.

Fjerde Kapitlet.

Någon tid derefter begaf Konung Götrik sig på hemresan med sin käfmö Ingeborg, emedan han wille hål-

la brölloppet hemma hos sig; och Thore ledsagade sin dotter med mycken ståt och folk. Uti en skog mötte Konung Olof med sitt folk dem, och sade till Konung Götrik: Jag föreskrifwer dig nu att mista lifwet, om du icke löser det med att gifwa mig Bruden jemte hennes hemgift. Konung Götrik swarade: Det är mig icke anständigt, att taga föreskrifter, minst af rånare i skogar: Förrän aftonen kommer, är ditt hot för alltid ändadt. Derpå ryckte Konung Götrik hastigt fram med sitt folk och nedlade strart Olof jemte hans följe samt kom lyckligt hem till sitt land, och höll ett kosteligt bröllopp, hwarefter han regerade och lefde kärligt med sin Drottning.

Under detta äktenskap födde Drottningen först en son, som kallades Ketill, och tre år derefter en, som fick namnet Rolof, hwilka uppföddes med all den kunskap, som fordras att regera ett Rike; dock woro deßa bröders sinnelag olika, sålunda, att jemte det Ketill war mycket liten till wäxten, war han djerf, tilltagsen, hastig och obetänksam; hwarföre han ock kallades Ketill Kregd. Deremot war Rolof stor, stark, wacker, tystlåten, betänksam och pålitelig.

Wid samma tid war Ring Konung i Dannemark, som hade en son, benämnd Ingelld. Emellan Götrik och Ring war stor wänskap allt ifrån ungdomen: hwilket förtröt en del af hwarderas undersåtare, som derföre företogo sig genom osanningar och falskhet, att tillställa fiendskap emellan begge Konungarne; så, att de rustade till krig emot hwarannan. Konung Ring wille börja fejden och sade till sin Drottning: det är mig för wißt berättat, att Konung Götrik will börja krig emot mig; dock wet jag alldeles icke för hwad orsak, emedan wi alltid warit wänner: men, om han har hemliga stämplingar, så aktar jag rådligast, att först slå till. Drottningen swarade: du talar nu obetänksamt. Ni hafwa warit förtrogna wänner och känna hwarannan. Tro ej onda menniskors sqwaller och lögn: ocksä är det icke en Konungagerning, att willa swikeligen förekomma sin Fosterbroder: skall det skrida till ondt, så låt heldre honom blifwa niding emot dig, än du emot honom. Fullborda med ära och mandom Er wänskap. Konung Götrik har fått en så förståndig och godhjertad Drott-

ning, att hon på sin sida ockſå kan ſammandraga Er gamla wänſkap, hwartill äfwen kommer, att Konung Götrik har ſå manliga ſöner, att de ſkulle ſtraxt hämnas den oförrätt, ſom möter deras fader: Följ heldre mitt råd Herre, tag dina bäſta rådgifware med dig: far ſjelf med ett ſkepp till Konung Götrik och bjud hans ſon Rolof med dig hem, att här wara din foſterſon. Det ſkola de med behag upptaga, och det ſkall lända dig jemte Riket till ſtyrka. Konungen antog detta rådet, lagade ſig till reſan, for och kom wäl fram.

När Konung Götrik bekom underrättelſe härom, talade han med Drottning Ingeborg ſålunda: Nu är Konung Ring af Dannemark kommen i mitt Rike med ett ſkepp; och ſom jag har hört fiendſkap ifrån honom, ſå ſkall han nu icke undkomma att warda gripen. Drottningen ſwarade: tala eller gör icke något obetänkſamt. Konung Ring är hitkommen ſom wän, hwilket Ni bör klart ſe deraf, att han kommit endaſt med ett ſkepp, en del hoffolk och inga wapen. Han är beljugen af lömſka ögontjenare, ſom finna uträkning af owänſkap Er emellan: mitt råd är, att Ni ſkall göra Konung Ring en beſkickning, och bjuda honom jemte hans folk hit till högtidsſäſt, ſamt göra Er luſtig och glad med honom. Utleta derwid, om det finnes något ondt och otillbörligt mellan Eder: och dereſt något ſkulle wara, ſå afgör det med gode mäns råd: lägg ned all owänſkap och håll Ert foſterbrödralag oförkränkt ſå länge Ni lefwa.

Detta upptog Konung Götrik med glädje, och bjöd Konung Ring med deß folk till gäſtabud, jemte andre wiſe och aktade män hwilkas råd Konungen wille inhämta.

När Konungen hade ſatt ſig i palatſet, började de tala om hwad ſom förſpillt deras wänſkap: och då utröntes att ſmilare, lögnare ſamt ſådane, ſom wilat förwärfwa ſig gunſt, på ömſe ſidor, beljugit dem. Konungarne förnyade derpå deras gamla wänſkap och förbund, ſom än widare ſtadfäſtades dermed, att Konung Ring fick taga Rolof med ſig ſom foſterſon. Således ſkiljdes Konungarne nu ifrån hwarannan med beſtändig kärlek ſå länge de lefde; och Rolof for hem med Konung Ring till Danmark, der han herrligen uppfoſtrades, genom den lärdaſte och bäſta man, ſom fanns här i Norra Länder-

ne. Emellan Rolof och Ingelld, som fosterbröder, blef ock trofast wänskap.

Ketill wäxte upp hos sin fader; men war ej mycket älskad, för sitt högmod och enwishet skull.

Femte Kapitlet.

På den tiden a) regerade Konung Eric i Swea Rike. Han hade ingen Son, men endast en Dotter wid namn Thorborg, hwilken fästade sin håg wid ridderliga konster. Detta mißhagade Konung Eric, och han bad henne sitta uti jungfrukammaren likasom andra Konungs döttrar. Hon swarade: min kåre Fader! Ni har ej mera än en mans-lifstid att regera Ert Rike. Ni har ingen Son, jag är Ert enda barn, och när Ni genom döden borrtgår; så kanhända, att jag måste förswara Riket mot anfall af andre Konungar: äfwensom jag ock fast beslutat, aldrig gifta mig; och beder jag derföre kåre Fader, att nu gifwa mig någon del af Riket, på det jag må, under din tillsyn, wänja mig wid Regerings-ärenderna.

Konungen öfwerlade detta ärende, och gaf henne tredjedelen af Riket att råda öfwer, jemte ett Kungligt säte på Ulleråker: hwarefter hon låter kalla sig Konung, samt tog Rådsherrar jemte hofffolk, lika såsom hennes fader Konung Eric hade i Upsala.

Under denna tiden blef Konung Götrik sjuk, och kallade derföre Drottningen till sig, jemte de förnämsta i Riket. Han sade: då nu på min höga ålderdom jag fallit in i denna sjukdom, den jag anser wara min sista, anser jag mig förbunden, att kärligen tacka Eder alle för de trogne och manlige bistånd samt råd I alltid hafwen gjort och bewist mig. Som I weten, har jag twå Söner, hwilka Riket efter mig i arf tillkommer: den ene är här tillstädes och den andra är i Danmark hos Konung Ring. Till följd af Rikets Lag, skall den äldre

a) Wid paß A. C. 450, se Dalins S. R. Hist. 1:sta Del. 12:te Cap., pag. 363.

ä'dre taga Konungadömet efter sin fader: och då mig icke tillkommer, att af min egen wilja betaga Er den rätt, samma Lag åt Er förwarar, will jag föreställa och bedja Er samtelige, att den måtte komma till Riket, som mig synes wara bäst skickelig. Härpå swarade alle att de öfwerlemnade detta till Konungens egen pröfning, hwilken alltid förut warit dem till förmån: de wille ingalunda öfwerträda denna hans yttersta wilja. Då will jag, sade Konungen, att Rolof blifwer Konung. Jag wäntar att hans kunskaper och skicklighet skall blifwa till Eder fromma och nöje. Konungen bad ock sin Son Ketill, att han wille samtycka detta; hwarå han swarade, att äfwen honom som lydig Son, åläge, med kärlek omfatta sin Faders omsorg och förordnande om Riket och deß redlige inbyggare, samt att han med sin käre Faders och folkets samtycke affade sig Rikets styrelse.

Derefter togo alla kärt affked af Konungen och tackade wördnadsfullt för den önskliga frid och rolighet de hade under hans wisa och försigtiga regering åtnjutit.

Konungen förordnade sedan om alla Riket wärdande angelägenheter, och afled genom döden. Drottningen och alla Rikets inbyggare sörjde högligen: ty ingen Konung hade warit så älskad och saknad som Götrik, i anseende till deß wisa regering, wård om Riket samt hwarje menniskas wäl.

Sedan Konungen war begrafwen i en stor hög, reste Drottningen till Konung Ring i Dannemark och nämnde om sin djupa sorg genom Konungens frånfälle samt, att Konungen hade före sin död, i folkets öfwerwaro, förordnat sin Son Rolof, att emottaga riket. Konung Ring stadnade härwid i kännbar sorg och bad Drottning Ingeborg blifwa hos sig så länge hon behagade: men Drottningen swarade sitt ärende wara, att bedja Konungen taga med sig sin fosterson Rolof och följa henne hem till Westergöthland att hedra Konung Götriks grafööl. Detta samtyckte Konungen och reste med Drottningen jemte hennes son Rolof. När begrafningskästen war slutad, stämdes allmänt Ting; och då blef Rolof, med Konung Rings jemte Göthiska folkets råd och samtycke, Konung efter deß fader. Derpå begäf-

wades Konung Ring herrligen, och reste hem till Dannemark.

Sjette Kapitlet.

Konung Rolof war tolf år, då han trädde till Riket och Regeringen. Hans broder Ketill war hos honom jemte Konung Rings son Ingeld, hwilken dock sommartiderne for i härnad. Efter tre års förlopp frågade Rolof sin broder Ketill hwad han tyckte om hans regering och Rikets styrelse? Hwartill Ketill swarade: mesta delen wäl. Då sade Rolof: jag märker då, att icke allt är wäl, och broder, säg mig hwad som felar, på det sådant måtte kunna rättas. Nog ser jag, sade Ketill, hwad som brister för din och folkets lycka: du är ogift, och den omsorg en fader har, att till sina barn lemna allt i wälstånd, skulle tillskynda dig mera kärlig wördnad. Hwart skall jag då wända mig? sade Rolof. Ketill swarade: Konung Eric i Swerige har en wacker och ganska witter dotter wid namn Thorborg, och hennes fader är widt namnkunnig af sina ädla egenskaper. Nej, sade Rolof, den underrättelse, jag redan innehar om Konung Eric och hans dotter, afråder mig alldeles ifrån ett sådant företag, som också skulle försätta Riket i krigsbelägenhet, hwilket jag will undwika, så widt möjligt är.

Efter en längre tids förlopp frågade Ketill sin broder Rolof, hwad man skulle företaga den instundande sommartiden? Wi skole, sade Rolof, fara till Swerige och fria, såsom du längesedan yrkade till Konung Erics dotter på Ulleråker; ty fastän han redan afwisat flere med skam och skada, torde dock ärendets tillbörliga föredragande werka till framgång; men du skall nu fara till Dannemark och kalla Ingeld att fö'ja med mig. När Ketill återkom jemte Inge'd, och företogo resan till Konung Eric, wille Ketill följa med; men Rolof sade: käre broder, jag skall försöka, och, om det skulle komma att gälda hårdt uppå, så skall du komma till undsättning, samt emellertid styra Riket och ställa allt i beredskap, som kan wara nödwändigt till winnande af framgång och heder.

Konung Erics Drottning Ingerd berättade en morgon för Konungen, att hon hade om natten haft en besynnerlig dröm, sålunda, att hon såg en hop wargar komma ifrån Götha land till Swerige, framföre hwilka ett stort grymt djur war löpande, och derefter en hwit björn med röda kinder. Begge deßa djuren woro släthårige och spake: Hela hopen syntes utgöra sextio samt ställde deras gång hit till Upsala.

Hwad tror du det skall betyda? sade Konungen. Drottningen swarade: Wargar betyda karlar: det stora wilda djuret, som gick före dem, utmärker en Konung och den hwita björnen, en Konungs son. Slutar du deraf att någon oro och fara föreståår wårt rike? sade Konungen. Nej, swarade Drottningen: men jag gißar, att Konung Rolof Göthriks Son kommer i ärende, såsom flere andre gjordt, att fria till wår Dotter Thorborg. Om så b'ifwer, huru skall jag då swara Konung Rolof? Han skall emottagas wäl och wänliga; ty aldrig får Er dotter bättre man, sade Drottningen.

Efter några dagars förlopp erhöll Konung Eric underrättelse, att Konung Rolof med sextio man hade anländt; och bjöd Konung Eric honom genast till gästabud. När Konung Rolof kom, blef han wäl emottagen; men dock icke med synnerlig ynnest, utan blef satt på nedrigare sätet midt emot Konungen. Konung Eric frågade honom, hwad ärende han hade till Swerige? Konung Rolof swarade: Jag begär Er dotter Thorborg till Drottning, och tillförser mig, att få Ert bifall. Hå! sade Konung Eric, nog känner jag Göthierna, och att de hafwa många gloser när de få något i hufwudet. Jag har hördt att det är mycket dyr tid hos Er i Westergöthland, emedan landet är litet, inkomsterne små, men folkhopen stor, och deraf slutar jag, det Er fattigdom förekommer Er swår samt att Ni för hunger skull kommit hit; heldre än att dö i uselhet: jag will derföre tillåta Er att en månad få fara i mitt rike på gästning. Och få Ni sådan bergning af andra Konungar, så komma Ni ofwulfna åter hem till Er.

Herre, sade Konung Rolof, det är icke sanning, hwad Ni säger. Wi behöfwa icke något af Er eller andre: och dermed gick Konung Rolof ganska wred utur palatset.

När Konung Eric derpå kom att tala med Drottningen, frågade hon hwad han tyckte om Ro'of. Jag har, sade Konungen, icke sett någon så stor, stark, ansenlig, höflig, förståndig och tåtmodig, samt berättade deras samtal. Det är, sade Drottningen, ganska illa gjordt, Er icke paßande, att Ni skulle smäda honom. Ni kan icke undandraga Er hans hämnd; men för att undwika all fara, råder jag Er, att genast i morgon bjuda honom till bords, tala wänligen med honom och ställa Er, som Ni alldeles hade förglömt att Ni förut talats wid samt hwad det warit om. Dagen derefter, när begge Konungarne sutto till bords följde Konung Eric Drottningens råd och frågade Konung Rolof huru gammal han war. Ro'of swarade: aderton år. Dernäst frågade Konung Eric i hwad wänlig afsigt Konungen gjorde honom detta besök? Hwartill Konung Rolof swarade, att han hade redan en gång nämndt det och fått ett icke paßande swar. Då sade Konung Eric: Det minnes jag icke, och om jag skulle talat något otillbörligt som mißsagat Er; så urfäkta det, såsom wälkommen wän. Derpå nämnde Konung Rolof sitt ärende, och Konung Eric swarade: Jag tackar samt är nöjd, ty min dotter kan icke blifwa ypperligare gift: men Ni lärer hafwa hördt, att hon icke är hos oß, sedan jag gifwit henne tredjedelen af Riket att råda öfwer med Kongelig magt. Flere Konungar hafwa friat till henne, men hon har, emot min wilja samt med öfwermod, afwist dem: Jag samtycker i alla fall, om Ni ock skulle icke utan wapen winna henne: Jag skall icke göra henne något bistånd, men begär endast att jag och mitt folk måtte få njuta fred. Härom afslutades wänligt förbund: Konungarne skiljdes åt med stor wänskap och Konung Rolof for till Ulleråker, der Thorborg regerade.

Sjunde Kapitlet.

När Konungen kom till Ulleråker; så befallte han sitt folk stanna utom borgen och hålla sig med hästarne färdige; men tog med sig sjelf de frimodigaste män jemte Prins Ingeld. Konungen lät anmäla sig; och då han

fick intet swar, gick han in. Hela salen war full med folk. Konungen helsade, men ingen swarade; och derföre gick han till högsätet, der Prinsessan satt, klädd såsom Konung: tog hjelmen af sig, helsade och sade: Jag är hitkommen, med äfwen Er Faders tillåtelse, att begära Er till Gemål. Prinsessan såg snedt på honom och swarade: Som en narr är du hitkommen, såsom jag tror, för att få mat och drick, det wi ej heller neka dem som behöfwa: Gå derföre till den, som jag förordnat att hålla matredning. Packa dig strax härifrån och dit. Det är icke så, att wi behöfwe mat och drick af Er, swarade Konung Rolof; men då det är allmänt wetterligt, att Ni är Konung Erics Dotter, wille wi med anständighet föredraga wårt ärende. Derpå blef hon så förbittrad, att hon befallte sitt folk taga wapnen samt binda den galningen, som wågat smäda henne. Konung Rolof satte hjelmen på sig samt förswarade sig emot dem som anföllo honom under utgåendet, så att många af Thorborgs folk stupade. Derefter for Konungen hem till Westergöthland.

Thorborg sammankallade sitt hoffolk och sade: Denne Konungen synes wara förståndig och allwarsam samt återkommer ofelbart; hwarföre det ock blifwer nödwändigt, att wi rusta genast till wårt förswar allt hwad möjligt är. När Konung Rolof kom hem, berättade han för sin broder Ketill huru färden aflupit.

Påföljande wåren for Konungen ut i krig emot Skotterne samt Öboerne i Westerhafwet, der han hade wunnit mycken rikedom och wid hemresan träffade han Konung Olofs i Skottland Son Asmund, som farit ut på sjöröfweri med nio Skepp. Strax började slaget och mycket folk stupade å båda sidor. Ändteligen sade Asmund till Rolof: Antingen skola wi slåss till sista man eller ock göra fred och broderskap, hwilket sednare jag heldre will. Detta samtyckte Rolof och de slöto med ed ett fast wänskaps-förbund. Asmund befallte sitt folk och flotta att fara hem; men tog med sig ett Skepp, hwarå han satte sitt bästa folk samt följde hem med Konung Rolof till Götha Riket.

Under glädjefull sammanlefnad påföljande winter, rådgjorde Rolof, Ketill, Ingeld och Asmund om åtskillige företaganden påföljande sommaren, samt deribland,

om Rolofs frieri hos Konung Eric i Swea Rike. Detta beslöts. Konung Rolof utrustade sex skepp med gödt krigsfolk; och reste till Swerige jemte Ketill, Ingeld samt Asmund. När han war kommen i hamn och hade landstigit, så sände Konung Eric honom en beskickning och lät bjuda honom jemte etthundra af hans folk till gäster, samt gick med hela sitt hof Konungen till mötes. Sedan Konung Rolof hade några dagar warit hos Konung Eric, och de widare talat om resan till Ulleråker, då Rolof sade, att han wille fara dit och än widare försi i godo försöka. Konung Eric önskade honom all lycka och tillade, att der borde uträttas med magt; emedan Thorborg icke skulle, enligt hwad han hört, wara oberedd, utan låtit uppföra starkaste fästning omkring staden samt tillredt allt motwärn; jag skall redeligen hålla det wänskaps-förbund jag ingått med Er och tillåter Er taga allt det land wi gifwit wår Dotter, äfwensom ock, att efter wåra regeringsdagars slut, taga hela mitt Rike, när min Dotter blifwer Er-hustru. Konung Rolof tackade tillbörligen; och begaf sig på resan till Ulleråker.

Åttonde Kapitlet.

När Konung Rolof med sitt folk kom till Ulleråker, fann han starkt motwärn. Den påföljande natten underßökte Konungen noga fästnings-byggnadens beskaffenhet, och påföljande morgonen begärde han att Thorborg skulle komma ut på wallen, så att de kunde få talas wid. Thorborg kom strax med hela sitt hof. Då sade Rolof till henne: I minnes wäl, Herre, hwad ärende wi sednast hade, och skulle wi nu bemötas på samma sätt, så skola wi bränna upp staden, och slå ihjäl Ert folk. Thorborg swarade: Förr skall du blifwa getaherde i Westergöthland, än få något wäld öfwer wår stad; far hem med ditt folk, och war glad att du slipper härifrån helskinnad. Derpå anföll Konungen fästningen, i uppsåt att bryta öppning genom densamma; men de som arbetade i det afseendet, blefwo dels krossade genom stora stenar, som wältades ifrån wallen på dem,

rels ock förbrände genom kokande tjära samt watten som, utkastades öfwer dem. Då befallte Konungen folket göra afwäringstak på bjälkar, hwilka uppresies emot wallen, och under desamma arbetade folket, oskadadt, hål samt gång genom wallen. När Thorborg såg detta, så gick hon med sitt folk genom en lönngång utur staden borrt i skogen; och Rolof gick med sitt folk in genom den brutna öppningen samt funno ingen menniska; men alla hus och rum fulla med mat och drick, jemte egendom. Konung Rolof lät genast uppsöka utgången, samt fann den och gick ut med sitt folk. När de kommo i skogen stod Thorborg der med hela sin magt; och blef der ett skarpt slag; men ändteligen flydde Thorborgs folk, och hon blef tagen af Ketill. Då sade Rolof till henne; Herre lägg ned Era wapen: Er Stad och land äro intagne, men allt Ert folk skall njuta fred och lugn, om Ni nu läter Er wördade Fader afgöra saken oß emellan: med hwad han beslutar är jag allt nöjd; ty mig anstår icke att emot Er wilja twinga Er: det skall wara wänskap och förtroende, som skola befästa lyckliga hjonelag i hwad stånd det ock wara må. Detta gjorde att Thorborg fattade förtroende och wänskap till Rolof, så att hon sade: Wi rese genast till Upsala till wår Fader Konung Eric; ty jag, som hans enda barn, är åfwen af naturlig kärlek förbunden att lyda hans wilja.

När hon kom till sin Fader lade hon ned för hans fötter skölden jemte hjelmen och sade: min kåre Fader, jag är nu landsflyktig ifrån det Riket Ni hade anförtrodt mig: jag har blifwit öfwerwunnen af starka män: gif mig nu Ert Faderliga råd. Konung Eric sade: Kära dotter! Efter din begäran hade jag gifwit dig ett Rike att råda öfwer; Nu har du ock försökt en Regents möda och omsorg samt ödets omskiften: Är en Regent alltid lycklig? Wi wilje, att du lemnar wapnen och som dotter blifwer hos din moder. Twinga dig till äktenskap, will jag ingalunda; ehuru jag önskar att gifta dig med Konung Rolof Götriks Son; ty, i Nordens alla Riken, finner ingen hans jemnlike.

Thorborg swarade: min kåre Fader, jag lyder med wördnad, tag wapnen, jag innesluter mig hos min kära moder.

Strart sände Konung Eric och bjöd Konung Rolof

med hans Herrar till hofwet. Konung Eric gick med sitt hof emot honom, förde honom upp i salen, satte honom i högsätet hos sig och dernäst de andre samt trakterade dem och gjorde sig glade. Derefter utsatte Konung Eric en högtid, och när Konung Rolof med sitt hof jemte Konung Erics woro samlade, låt Konungen kalla in sin dotter i palatset. Hon kom på det herrligaste klädd med sin moder samt alla hoffruntimren, Konung Eric gick emot henne, och ledde henne till sätet nästintill Konungen på wenstra sidan, jemte Drottningen och alla fruntimmerne.

I hela hofwet war största glädje, och när Konungarne hade en stund gjordt sig lustige, föredrog Konung Rolof sitt ärende och begäran, att warda gift med Jungfrun Konungens Dotter. Detta blef samtyckt med högsta fröjd, och Rikets inbyggare kallades till Bröllopet, som påstod fjorton dagar; hwarefter Konung Eric begåfwade Rikets män dyrbart, då de foro hem till sig.

Konung Rolof blef qwar i Swerige, och lefde med sin Drottning i största kärlek; men sände sin broder Ketill hem till Westergöthland, att styra det Riket. Ingeld for hem till Dannemark till sin fader.

Nionde Kapitlet.

Näst derpå följande wårtid sände Ingeld bud ifrån Dannemark till Konung Rolof, och kungjorde sin faders Konung Rings död, samt låt bjuda till grafröl. Derpå gjorde sig Konung Rolof jemte sin Fosterbroder Asmund färdige med fem skepp att segla till Dannemark. Ketill mötte dem på wägen med ett skepp. När de hade kommit in emot Seland sent på en afton, lade de i land wid en Ö, och Konung Rolof gick upp på ön med några af sina män och blef i en sjöwik warse fem stora wackra skepp der liggande; han wille då weta hwem deßa skeppen tillhörde, och Asmund sade: Egaren heter Grimolsson en den störste sjöröfware och derjemte så stygg och ful till utseende, att han är faselig: dock är han mycket wärre att nappas med; ty på honom och de tolf

kämpar

kämpar han hafwer med sig biter intet jern: de äta rått kjött och dricka blod: de äro icke menniskor, utan troll. Wi råkade en sommar komma ihop med dem wid Södersarne. Wi hade tio-skepp, och de fem. Wi fäktade skarpt; men allt mitt raska folk föllo och jag måste kasta mig i sjön för att fly. Då rådgjorde Konung Rolof och sade: synes Er möjligt, att slåss mot dem med det folk wi hafwa? Det måge I se Er om, swarade Asmund: dock skole wi wåga med stöd af Er wanliga lycka. Ketill styrkte mycket dertill. Konung Rolof sade, att som de woro fredsförstörare, röfware, nidingar, så måste de utrotas; hwarpå anfallet beslöts. Konungen befallte sitt folk att bära mycket stora stenar om bord på sina skepp a), samt att i skogen hugga stora klubbor: och då detta war werkställt, bewäpnade man sig, och for med största tysthet till Grimmers skepp. Konungen befallte att man skulle ro emellan landet och de stora skeppen, för att först få skilja dem från de öfrige och det största som kallades Draken, der Grimmer med sina kämpar woro. Detta werkställdes i största tysthet, och som det war tjockt töcken och mörkt, så att Grimers folk icke kunde se någon fiende; så blefwo de till stor del ihjelslagne med stenar och klubbor: hwarigenom Konungens folk kunde bestiga och intaga Grimmers skepp. När således tre skepp hade blifwit intagne och Grims folk dödade samt kastade i sjön, beordrade Konungen sin broder Ketill att anfalla det ena qwarblefna stora skeppet, och anföll med Asmund största skeppet Draken. Då uppsteg Grim och frågade hwem den är, som wågade djerft anfalla honom? Konung Rolof swarade: kan tänka, sådan hjässe, en Sjö- och Landröfware, som af öfwerdåd låter kättjan gapa sig öfwer halsen; är du nyfiken, så skall du få weta att jag är Rolof Konung Götriks son, och att min förenade wän, är Asmund, Konungens af Skottland Son. Den har jag wäl sett förut, sade Grimer, och då wi sednast skildes åt, rosade han ej marknaden; ty jag dref honom öfwer bord i sjön, och slog ihjel allt hans folk, han måste fly som hund ifrån halmtapp. Hå hå! sade Asmund, skråfla och skryt lagom:

a) Skjutgewär funnos icke; ty krutet uppfanns först år 1338,

du skall innan aftonen få weta att jag intet glömmer något; men, att jag noga öfwerlagdt om wedergällnings-rätten. Litet aktar jag ditt hot, sade Grimmer; men det wet jag, att Konung Rolof är en hjelte, och honom will jag gifwa wilkor; ty det är skada att en sådan man skulle slås ihjel; derföre will jag att du Rolof skall med allt ditt folk klädde och wäpnade, gå upp på ön; men, att jag tager dina penningar och skepp i ersättning för mitt slagna folk, hwilken ersättning är ändå nog liten: sådana wilkor har ännu hittills jag icke gifwit någon. Konungen swarade: hwad rätt inbillar du dig ega, att föreskrifwa oß wilkor? ditt öfwerdåd skall fälla dig: jag hwarken tager eller gifwer wilkor, bruka wapnen är det enda. Ha, ha! sade Grimmer, jag trodde du war klok. Nå, barnet skall få hwad det grinar efter. Derpå började slaget med största ifwer, så att Konung Rolofs folk kunde i början intet uträtta widare än endast wärja sig från anfall; ty skeppet Draken war så högt; att man ej kunde entra eller komma öfwer relingarne: Konungen befallte derföre en del af sitt folk, att skyndsammast i skogen fälla stora bjälkar och nedföra till stranden.

Imedlertid lade Ketill Götriks Son till stora skeppet och efter skarpt fäktande slog ihjel allt det folk derpå war; hwarefter Ketill äfwen lade emot skeppet Draken, Konungen till hjelp. Konungen befallte då sitt folk, att om bord föra bestagde stora bjelkar, och de kastades uppå en sida af Draken; hwarmedelst detta skepp krängdes och lutade åt en sida, så att Konungens folk kunde springa upp på skeppet. Derwid började ett hiskeligt slag. Konung Rolof jemte Ketill och Asmund gingo ifrån ena ändan af skeppet till den andre och slogo ihjel alla, så att endast Grimmer sjelf och hans tolf kämpar återstodo. När också deße sistnämnde hade blifwit slagne; så sprang Grimmer i sjön, Asmund sprang efter honom och simmade till landet. När Konung Rolof det såg, sprang han också öfwer bord, och simmade i land, för att bistå Asmund, då blef fäktandet ifrigast. Grimmer fattade upp en stor sten och kastade åt Asmund för att strax fälla honom; men Asmund wek undan, och i detsamma gaf Konung Rolof Grimmer ett sådant slag af klubban, att Grimmer föll och dog.

Sedan återstod för Konungen, Ketill och Asmund endast att kasta de döde öfwer bord, hwarefter de fortsatte resan till Dannemark, och drucko grafõl efter Konungen, hwilket påstod länge.

Derefter kallades allt folket till Storting b) och Ingeld bleftderwid Konung efter sin fader.

Tionde Kapitlet.

Konung Rolof for åter hem till Swerige. Och wid början af då instundande sommaren berättade Drottningen Thorborg för Konungen, att Ketill hade med twå skepp farit till Ryßland att fria till Konung Haldans dotter: men att han der blifwit ganska groft och ofkickligt bemödt samt bortkörd. Någon tid derefter kom Ketill sjelf och beskref det mißödet han hade haft i Ryßland, samt bad Konung Rolof att bistå honom med folk och skepp.

Konung Rolof lofwade göra allt, hwad möjligt woro, och bad Ketill fara hem till Westergöthland, att samla folk, skepp jemte flere behofwer; såsom ock, att åfwen kalla Konung Ingeld i Dannemark till bitråde. Allt detta werkställde Ketill, och kom wårtiden jemte Ingeld till Swerige med fyratio wål utrustade skepp.

Derefter gingo de till segels med sjuttio skepp, men under resan uppkom så stark storm, att de måste söka hamn wid en ö. Konung Rolof och Asmund jemte tio man gingo upp på ön och efter en stund, funno de ett ofantligt stort trådhus hwartill dörren war stångd. Konungen befallte sitt folk att öppna dörren, men de förmådde icke: hwarföre Konungen sjelf gick dit, samt stötte upp dörren och sade: den har styrka i fingrarne som år wan att låta upp denna dörren. De gingo in, funno eld i spiseln och lade wed på, för att lysa sig. Der stod en wacker, men hiskeligt stor säng, mera än twå stora karlars längder lång. På wäggen hängde ett stort swärd, som Konungen icke kunde hinna åt. Då frågade Konungen sitt folk, om de wille blifwa

b) Riksdag.

der öfwer natten, eller gå till skeppen igen? De swarade att de intet gerna wille se den bjässen, som wore husbonde der. Destomera har jag håg att se honom, sade Konungen: men kanske att han blifwer misslynt och sticken, då han ser oss wara så många, och derföre skola fyra af Er gå tillbaka till skeppen, för att åfwen kunna berätta om oss, derest wi icke skulle komma efter i morgonbittida. Wänta då icke på oss, utan faren härifrån. De fyra gingo och berättade huruledes Konungen hade stannat qwar. Derefter sade Konungen: Jag will ganska gerna ega detta der stora swärdet. Huru skall du få ned det, sade Asmund? Jo, sade Konungen: du skall stiga på mina axlar och lyfta ned det. Under detta samtal fingo de höra ett buller, så att huset rördes, såsom af jordbäfning, och en pilt kom in, så stor och lång, att husets dörr och höjd behöfdes. Han bar på ryggen en björn, och syntes wara mycket trött, samt gick till elden och wid sidan kastade björnen ifrån sig. Konung Rolof helsade honom, men han hörde icke. Han högg sönder björnen i stycken, satte en kettel på elden och lade köttet uti för att kokas, satte fram bord och dukade samt satte sig att äta, när köttet war kokadt. Då han hade ätit, satte han fram handwatten, handduk och mat på bordet, och sade, gå nu till bords Kung Rolof och få dig mat med ditt sällskap. Konungen tackade honom, och sade: mat behöfwa wi icke för det närwarande, men endast någon hwila. Hwad heter du? Han swarade, Grimmer Grimmolfsson, Grimmers broder, som du slog ihjel och tog hans wackra egendom, som hörer mig till i arf: du är icke wärd att njuta något godt af mig, och ej heller skall något godt wederfaras dig: jag gjorde den stora stormen för att få tag i dig och Asmund; Ni skolen aldrig komma härifrån. Derpå lade han en jernstång klufwen som en gaffel i ena ändan uti elden. Icke wißte jag, att jag hade huggit dig så nära, sade Konungen; men, enligt ordspråket kan man bättra det som är illa gjordt, will du hafwa böter för din broder? Är du rädder stackare lilla, så har du wäl orsak dertill, sade jätten Grimmer. Jag skall låta dig se en liten lek, som jag plågar hafwa med små piltar. Då tog han jernstången utur elden och stack igenom twenne af Konungens folk: åfwenså gjorde han ock med

twenne af de andre, kastade dem i elden och hotade Konungen med jernstången, sägande: War intet rädder din stackare, jag skall anställa en annnan lek med dig i morgon: der borta i bänken ligga några skinn, der skolen I nu lägga Er och wara tysta. Wi skola lägga oß, och somna strart. Gör du det, sade Grimmer, så är du inte rädd; hwarpå han slog dörren i lås, sade: somna och waren tysta, han somnade in ganska hårdt, emedan han war trött.

Huru står nu till kära fosterbroder, sade Konung Rolof till Asmund? Sällan wärre swarade denne. Derpå tog Konungen ett wedträd och slog i wäggen, för att höra om jätten sof; och som han ej waknade; så sade Konungen till Asmund: nu skola wi, enligt aftal i går aftons, tyst nedtaga swärdet och lägga jernstången i elden, att den blifwer röd: jag sticker igenom trollet med swärdet, och du skall köra röda jernstången i hans begge ögon, samt strart begge gömma oß bakom stången.

Detta werkställdes strart. Jätten rusade derwid upp utur sängen, och Rolof kastade ett wedträd i wedhögen, så att weden ramlade ned. Jätten trodde derföre, att de sökte komma ut genom dörren, den han stötte så hårdt emot, att den gick upp och sönder.

Derpå togo Rolof och Asmund stora wedträn och slogo ihjel Grimmer, som hade genom dörren fallit omkull samt gingo sin wäg, sedan likwäl Konungen hade tagit swärdet med sig, det han kallade resanöt. På wägen mötte Konungen sitt folk wäpnade, hwilka kommo att hämnas Konungen, om han warit död. De gingo in i huset, och togo med sig många kostliga saker.

Elfte Kapitlet.

Derefter foro de ifrån ön, och seglade till Ryßland med god wind. Der blef stor glädje och Rolof berättade hela äfwentyret med jätten Grimmer.

Ketill frågade sin broder Konung Rolof, om man icke skulle enligt krigsbruk nu genast anfalla Konung Haldan? Intet så, swarade Konungen. Jag will försttända honom bud och låta säga honom i hwad ärende

jag är kommen; och will jag att Asmund frågar Konung Haldan, om han nekar wår broder Ketill sin Dotter till hustru, i hwilket fall wi förklare honom krig inom en half månad, under hwilken tid han kan samla sitt folk. Asmund for, och gick in till Konungen, då Konungen med sitt hof satt wid driksbordet och framförde sitt ärende med wördnad. Konung Haldan swarade: Nog känna wi, att Konung Rolof är en widt berömlig man: men som wi redan förut nekat till denna Ketills begäran; så kunna wi nu ej annat, än laga oß till strid.

Då steg Konung Haldans förnämste rådgifware Thore Jernsköld upp och sade till Konungen: Herre Konung, mitt råd är, att I intet strider emot Konung Rolof, ty han warder Er öfwermäktig. Er dotter blifwer och hederligen gift, om Ketill får henne: derjemte får I stor styrka af Konung Rolof; emedan hans like uti wisshet och mandom finnes icke här i Nordiska länderne: I kommer att förlora Er höghet, om I will slåß med honom. Will I intet följa mitt råd, så har I ej eller något bistånd af mig, ty jag bär icke min sköld emot Konung Rolof.

Konungen hade tolf kämpar, som, när de hörde detta, sprungo upp, och den förnämste ibland dem, Rostioff benämnd, sade till Thore: Ah, du talar som en krympa och lappare, som icke will slå din Konung bi och törs icke slåß med en liten Konung. Du är owärdig att hållas i åra. Om Konungen också icke hade flere män, än oß tolf kämpar; så skall ändå Konung Rolof icke deßmindre, med allt sitt folk få skam; jag ärnar att blifwa Konung Haldans måg. Och Ni budbärare, sade han till Asmund, packen Er hädan, om I icke will hafwa stryk: säg Er Konung, att förr skall han få af oß skarpa slångar, än att Konung Haldan skulle gifwa sin dotter åt Ketill den armaste krympa samt en stor narr.

Jag ser på dig, att du talar bredwid munnen utan wett, sade Asmund, ty intet rådes Konung Rolof för Er, om I och wore karlar, och än mindre nu, då ni bråker som rådda skogsgetter. Asmund gick då ut, och kämparne rusade efter samt gnäggade, hwarwid Konung Haldan bad dem tiga och icke stoja, sägande: Det

hörer till ett sändebud, att framföra sin Konungs ärende.

När nu Konung Rolof hade bekommit swar och underrättelse om Konung Haldans beslut, så började han på utsatt tid fältslaget: Ställde sig sjelf ensam emot kämparne och bad Ingeld, Asmund jemte Ketill att gå gemensamt i ordning emot Haldan. När Konung Rolof mötte kämparne, som gnäggade, bräkte och skräflade, frågade han hwad de woro för folk, som stojade wärre än wallhjon i skogen? Då gick Rostioff fram och sade sitt namn. Ha, ha, sade Konung Rolof; jag wet din härkomst, din fader war stallknekt, och din mor en grå märr. Ni tyckes alla wara lika hwarannan som märrungar; ty Ni lipa med truten och gränja. Då sprungo de alla emot Konung Rolof utan wapen, emedan de wißte att intet stål eller jern bet på dem: men Konung Rolof högg ned dem alla strax med swärdet resandt. Hwarpå Konungen förenade sig med Ketill, Ingeld och Asmund, och, der Konungen gick fram, stupade mycket folk för Haldan.

Under tiden hade Konung Haldans dotter stått i ett högt torn och sett att det nalkades till undergång för hennes Fader; hwarföre hon strax gick in till Thore Jernsköld, och bad honom hjelpa sin fader. Han nekade och sade: jag har sagt Er Fader, att jag icke drager wapen emot Konung Rolof. Hon försökte flere gångor och sluteligen med tårar; då ändteligen Thore gick till slaget, der han fällde mycket folk på Ingelds och Ketills sida; hwilket föranlät Konung Rolof att gå dit. Så snart Thore såg Konung Rolof, så wek han undan till annan sida, men slutligen förswann Thore, och måste Konung Haldan fly med sitt folk.

Således blef slaget slutadt, hwarefter Konung Rolof tog med sig Asmund och gingo till en skog; men alle de öfrige gingo ned till skeppen. Då de kommo i skogen, frågade Asmund Konungen, hwad han wille derstädes, och Konungen swarade: jag sargade med mitt swärd den store mannen, som fällde för oß så mycket folk, jag såg att han gick hit åt skogen. Will du dräpa honom? sade Asmund: nej swarade Konungen, jag will läka honom, om jag kan; ty jag håller hans bistånd bättre än tio andras. När de hade gått litet fram, så

go de på en slått en man ligga under ett ekträd, mycket blodig, och blek som ett lik. Konungen gick till honom och frågade hwem han war. Jag känner dig Rolof Götriksson, swarade mannen, och tror du kommer för att dräpa mig; mitt namn är Thore Jernsköld, och jag har warit med i slaget i dag. Du har slagit mycket folk för oß, sade Konung Rolof; men du har fullgjort ditt kall för din Konung; jag will läka dig om det är möjligt; ty en sådan man är omistelig. Låt mig se ditt sår, sade Konungen, och höljde af kläderne. Då fanns hela magen uppristad. Konungen, som alltid i krig hade läkemedel hos sig, twättade friska såret, sydde ihop magskinnet, smorde med salfwa och förband magen. När det war gjordt, fann Thore mesta swedan wara öfwergången, och att han då förmådde att gå, samt följde med Konungen ned till skeppen.

Morgonen derpå gick Konungen med sitt folk till slottet; tog in det och fick Konung Haldan till fånga.

Derpå beslöt Konung Haldan godwilligt att gifta sin dotter med Kettill, och kallade åfwen de förnämsta i sitt Rike till gästabudet, som påstod i tolf dagar med all prydnad.

När högtiden war slutad gaf Konungen Rolof sin broder Ketill allt Götha land, och reste hem till Swerige med Asmund, begåfwad af Konung Haldan med dyrbara skänker. Thore Jernsköld måste ock efter sitt löfte följa med Konungen ehurn ogerna Konung Haldan wille; Ingeld for hem till Dannemark, Ketill hem till Westergöthland. Samma år blef Konung Eric i Swerige död och hela Riket tillföll således Konung Rolof. Han fick ock med sin Drottning en son, som kallades Eric, hwilken uppwäxte och underwisades i kunskaper samt mandom.

Tolfte Kapitlet.

Efter några års förlopp sade Asmund till Konung Rolof: min fader är nu mycket gammal och mig tillkommer att emottaga Riket efter hans frånfälle, hwarföre jag ock beslutat gifta mig och will anmäla mitt frieri,

eri hos Konung Ro'f uti Irland, som har en ung, wacker dotter wid namn Ingeborg: jag beder Er att dertill lemna Eder styrka och magt.

Konungen swarade: känner intet du Konung Rolf i Irland, han är den argaste trollkarl, full med djefwulskap. Landet är folkrikt och wattnet grundt wid alla stränder, så att man ej kan komma i land utan med små fartyg: och derföre afråder jag dig ifrån detta farliga företag.

Någon tid derefter, och sedan Asmund hade bett Drottningen att tala för sig, sade Drottningen till Konung Rolof: Asmund Er Fosterbroder har långe följt och tjent Eder med all mandom, i allt ridderligen; bistå derföre honom, om möjeligt är. Konungen swarade: det kommer an på lyckan, huru det will gå. Jag skall då följa Asmund, och gjorde sig färdig med elfwa skepp samt etthundrade man på hwardera, och skulle Thore Jernsköld blifwa hemma att styra Riket. Thore wille följa med, men Konungen nekade: derpå foro Konungen och Asmund, men hade mycket swårt wäder och wäderlek, så att de sluteligen måste söka hamn i England.

När Konungen derstädes erhöll underrättelse om Konung Rolofs ankomst; så sände han och bjöd honom samt hans folk till gästabnd. Konungen lagade sig till och tog med sig etthundra man, sägande: Konung Ella i England har ett Lejon, som han släpper löst emot sina owänner och fiender: det aktas af twenne förnäme män wid hofwet, hwilkas namn är Sigurd och Barder, de äro bröder, men stora öfwerdådiga skalkar, begifne till all arghet. När de förnummo att Konung Rolof skulle komma, rådgjorde de med hwarandra huru de skulle skräma Konung Rolof, som war allmänt känd för mandom och utan rädsla för all fara. Wi skola taga Lejonet med oß i skogen, sade Barder, och släppa det löst när Konungen kommer och skadas, så att han icke får njuta någon heder af wår Konung. Detta bofstycke werkställde de, samt sprungo att gömma sig undan i skogen.

När de hade gått ett stycke fingo de höra ett förfärligt brak och läte; Då sade Jonung Rolof: detta

är fäkerligen Konung Ellas Lejon, som man församligen släppt löst emot oß. Nu skall du Asmund gå in i tätaste skogen och när du får se Lejonet, skall du gnälla och skrika som ett swin, ty det lätet täler djuret icke höra. Asmund gjorde så, och Lejonet satte sitt hufwud och bröst så hårdt mellan sina framben, att det icke kunde höra: då sprang Konung Rolof till, och högg med swärdet öfwer ryggen Lejonet i twå delar. När Segard och Bard sågo detta; så sprungo de genast till hofwet och berättade händelsen för Konung Ella, som blef ganska ond, och lät strart kasta dem i fängelse, samt gick ut, för att emottaga Konung Rolof, det han och gjorde med största wänlighet. Wid samtalet sade Konung Rolof till Konung Ella: Jag har gjort Eder skada, i det jag slagit ihjel Ert ståtliga Lejon; men jag måste wärja mitt lif: jag will ställa Eder tillfreds och böta för skadan: Konung Ella swarade: så i detta som allt annat märkes Eder wishet: och på det Ni ej må tro, att härdelsen skett genom wårsodygd, lemnar jag nu under Eder dom och bestraffande, dem som äro wällande till händelsen.

Derpå blefwo begge bröderne Segard och Bard fängslade framledde för Konug Rolof, samt bekände deras uppsåt. Konung Ella bad Konung Rolof döma, och förklara hwad död de måste undergå. Konung Rolof swarade: alla de brott, som Edra män och undersåtare begå tillhöra Eder sjelf, som deras Herre, att afdöma; men will I göra något för min förbön, så will jag, att I skänker dem lifwet, och wräker dem som bofwar utur Edert Rike. I är för mild, sade Konung Ella, och lät föra bort benämnde brottslingar. Dereffter talade Konungarne om åtskilligt, och Konung Ella frågade, hwarthän Konung Rolof wille widare resa. Konung Rolof berättade då ärendet. Aldrig tager den resan någon god utgång, sade Konung Ella; ty Irlands-Kungen är en icke god man: Låt blifwa resan i höst, och blif här hos mig. Konung Rolof antog anbudet, och blef qwar, samt fägnades af Konung Ella på bästa sätt.

Trettonde Kapitlet.

En dag gingo Konung Rolof och Asmund utom staden, att förlusta sig. Under wägen mötte dem en kåring, som gick wid twå kryckor. Hon satte upp nåsan och frågade: hwilke åren I, mine wackre Herrar? De sade sina namn. Hå! sade kåringen, är detta den widtberömde Konung Rolof Götriksson, så är jag mycket lycklig att jag råkade honom. Hwad will du Konung Rolof, frågade han. Jo, swarade hon, jag har en dotter, som hittills uppehållit mig, den wackraste kona som finnes; men nu har jag intet nytta af henne: ty en ung slyngel har wänt sig wid, att gantas och narras med henne, så att hon nu bryr sig om ingenting, utan endast honom: och derföre will jag bedja dig Herre, att du kommer och talar med den flickförföraren: jag tror, att han wißt skall lyda dina ord. Jag skall komma till dig, sade Konungen: och kåringen wisade hwar hennes hus war.

Några dagar derefter gick Konungen med Asmund till kåringen in i stugan. Der satt en mycket wacker piga, och utmed henne en frimodig och bewäpnad karl, som höll snack med henne. De stego upp och hälsade Konungen höfligen; men när kåringen fick se Konungen, sprang hon upp på kryckorna, och bad Konungen slå ihjel karlen. War icke så häftig gumma, sade Konungen, du kan wäl ändå komma till rätta. Gumman blef allt ifrigare, och slog karlen wid örat med ena kryckan, så att den bröts af. Då sade Konungen: intet så gumma, låt ingen kärings-paßion råda. Konungen frågade den unge mannen om hans namn, och huru han hade förargat gumman. Jag heter Grimmar, swarade han. Konungen förmanade honom att gå bort, och icke widare förarga Gumman. Det skall jag göra, sade han, men med wilkor, att I tager mig i tjenst wid Edert hof; hwilket Konungen biföll.

Under tiden hade de stora af Konung Ellas hoffolk sammansatt sig att hos Konung Ella beljuga Konung Rolof, och beskyllde honom för list, argt uppsåt samt fiendskap. Konung Ella trodde dem icke; men de drogo fram flere falska wittnesbetyg. Konungen sade, att

om så wore, hwilket han dock alldeles icke trodde, så hade de hans tillstånd att hämnas.

Besagde store män sade, att de skulle på utsatt natt öfwerfalla Konung Rolof med eld och wapen. Aftonen före samma natt gjorde Konung Ella ett gästabud; och roade sig rätt muntert och förnöjsamt med Konung Rolof; hwarwid Konung Ella sade till Rolof: i natt will jag sofwa i Eder sängkammare. Jag tackar derföre, sade Rolof, och när gästabudet war slutat, åtföljdes Konungarne, och lade sig samt somnade.

Någon stund derefter waknade Konung Rolof af ett starkt buller, och såg att man hade tändt eld på huset. Han wäckte derföre upp sitt folk och bad dem taga till wapen. Han wäckte ock på Konung Ella, men han sof så hårdt att han ej waknade, och derföre befallte Konung Rolof sitt folk, att sakta och warligt bära Konung Ella i sin säng, upp i sina rum.

Derefter blef ett skarpt fägtande mellan Konung Rolofs folk och wåldsförswarne. Konung Ella, som härwid waknade, befallte strart att mordbrännarne skulle fängslas och aflifwas, samt gick till Rolof, berättade sammanhanget och sade: Nu ser Ni hwad folk som utgöra de som omgifwa mig: de skola och nu dö den död de hafwa förtjent. Nej, gör icke det, utan sök medel att förbättra dem till lydige, redlige undersåtare, sade Konung Rolof.

Om wåren samlade Konung Rolof sitt folk; tackade Konung Ella för all wänskap, for derifrån med trettio små skepp: fick god wind och kom till Irland en afton.

Fjortonde Kapitlet.

Som Konung Rolof warit således ifrån sitt Rike tolf månader utan att låta höra af sig: hwaröfwer Drottning Thorborg war mycket bedröfwad: så gick hon till Thore Jernsköld och sade: Jag har i natt haft en besynnerlig dröm och syn om Konungen, och det förekommer mig med mycken oro, att han nu behöfwer Edert bistånd.

Thore gjorde sig strart färdig med ett litet skepp och några män, samt for först till England, der han

blef underrättad om att Konung Rolof hade warit der öfwer wintern, men icke längesedan farit till Irland.

När Konung Rolof på aftonen, som nämndt är, kom till Irland, hwilade han öfwer natten i skogen, och tog om morgonen endast ethundrade man och gick till staden, samt befallte alla öfrige att göra sig färdige på första tecken till anfall. Konung Rolof i Irland med sexhundrade man mötte strart Konung Rolf, och sade: Jag wet wäl af dig och din Fosterbroder Asmund, Konung Olofs i Skottland Son, så att I intet behöfwen framföra Edert ärende. Jag råder dig fara tillbaka, och aldrig komma åter. Annat swar wäntade jag af dig, sade Rolof, och wi skola då försöka hwarandras styrka, samt kallade allt sitt folk ifrån skogen.

När de anlände under fäktandet, och Irlands Konung såg att många af hans folk stupade: så drog han sig inom borgen; men slaget fortsattes icke deßmindre med sådan häftighet länge, att allt Konung Rolofs folk dödades, så några som Asmund och den uti föregående 12:te Kapitel nämnde Grimmar.

Derpå togos Konung Rolof, Asmund och Grimmar till fånga och kastades i en djup grop inom borgen, hwilken betäcktes med en stor stenhäll. Nu wille Konungens Dotter weta hwad slut det tagit med Konung Rolof, och sände ut en förtrolig frustugupiga wid namn Ingrid, att höra efter samt gifwa swar. Flickan utforskade allt ganska noga. Berättade att Konung Rolof jemte Asmund och Grimmar blifwit afklädda och kastade i den stygga mordgropen, för att swältas ihjel. Wet du, frågade Konungens Dotter Ingeborg, hwar gropen är? Ja wißerligen, swarade flickan. Widare frågade hon, om Konungen hennes Fader med sine män hade gått upp i palatset: om gropen war tillstängd, och om der war wakt? Flickan swarade: jag wet hwar gropen är, en faselig stor stenhäll ligger öfwer dem, och der hwarken är eller behöfwes någon wakt. Käre, sade Ingeborg, gå försigtigt till gropen, och fråga Konung Rolof jemte hans Herrar om de åstunda något, så skall jag af godt hjerta göra allt hwad jag förmår. Flickan gick till gropen, lutade sig wid ett litet hål mellan stenarne, för att låta höra sig, och höra deras swar. Hon sade sig wara sänd af Konungens Dotter Ingeborg, att

förnimma hwad de wille hafwa till hjelp och tröst. Rolof swarade: hälsa af allt hjerta med wördnad och tacksamhet ifrån oß. Det första jag åstundar, är att få igen mitt swärd, som ser så ut neml. . . . sade Rolof. Flickan gick med det swaret till Ingeborg och sade: jag törs alldeles icke gå ibland alla döde som ligga på fältet, för att söka efter någonting. Din toka, sade Ingeborg, icke skall du wara rädd för döda menniskor, jag skall gå med dig. Det werkställdes: Ingeborg war orädd och fann igen swärdet, som de drogo efter sig, och lade uti Ingeborgs kammare.

Nu, sade Ingeborg till flickan, skall du gå till Rolof och fråga hwad han widare behöfwer. Flickan uträttade allt wäl, och berättade att swärdet wore igenfunnit, samt i förwar hos Ingeborg: frågade ock, hwad de widare behöfde. Konung Rolof swarade: här är en förbannad kall håla: wi behöfwa nödwändigast några kläder att lägga under oß.

Derpå gick Ingeborg med flickan, swärdet och kläder nattetid till gropen, då flickan sade: Konung Rolof, jag beder Eder nu taga emot hwad I har begärdt, och Ingeborg härmed sänder Er. Konungen tackade och sade: wälde och ära belöne den höga dygdiga Fru, som låter sig wårda att hjelpa oß i detta wårt swåra tillstånd. Flickan knöt ett snöre om swärdet och sade, tag nu först emot swärdet, som ock skedde: likaså gjorde hon med kläderne, och åfwen sist god mat och drick hwarmed de kunde styrka sig. Konungen tackade af allt hjerta.

Imellertid hade Thore Jernsköld kommit till Irland, och företagit sig att slå ihjel alla som han träffade, samt åfwen kommit in i staden. Han ansågs af alla, att wara ett förfärligt troll, och Konungen lät sammankalla allt sitt folk; men ingen wågade gå emot Thore. Derpå gick han in i slottet och satte sig wid salsdörren, så att ingen slapp in eller ut.

En af Ingeborgs frustugupigor kom inspringande till henne och ropade: beware oß! ett hiskeligt troll sitter wid salsdörren och inneslängt Konungen jemte alla hans män. Ah! sade Ingeborg, icke är det ett troll, men det är en man som säkert har något otaladt med min Fader, du skall ut med mat och drick till honom. Det wågar jag icke, swarade pigan. Du skall lyda min

befallning, sade Ingeborg. Pigan gick med storsta rädd-håga med mat till Thore: men blef så förskräckt, att hon satte maten ifrån sig och sprang tillbaka. Huru ser han då ut, frågade Ingeborg? Jag kan aldrig säga, swarade pigan, sådan ful hund det är: men hans ansigte är likwäl icke elakt. War inte rädd, sade Ingeborg, gå åter till honom, bjud honom maten och såg: Konung Rolof Götriks son lefwer: jag tror han då skall byta om färgen emot dig. Pigan gick, gaf honom maten, och sade: ät nu ditt troll, Konung Rolof Götriksson lefwer. Då såg Thore mildt på henne, tog henne i handen och bad henne icke rädas, och frågade hwem som hade sändt henne med mat till honom. Hon swarade: Konungens Dotter Ingeborg. Widare frågade Thore, huru Konung Rolof mådde? Han lefwer, swarade hon: Konungens dotter har hu'pit honom att få mat och drick. Hälsa Konungens dotter och såg att jätten will komma till henne i natt, sade Thore.

Pigan berättade, och Konungens dotter sade, att han måtte få tala med henne; men, huru finner du honom nu wara, frågade Ingeborg: intet är han slygger sade pigan, fast han är stor till wäxten, och jag såg en röd kjortels slik undan kappan: äfwensom han ock är mycket höflig.

Sent på afton ställde Thore upp sin sköld i salsdörren och gick till Konungens dotter och klappade på dörren. Hon gick sjelf att öppna dörren, bad honom komma in och ledde honom till sätes. Han hälsade höfligt, men frågade strart hwar Konung Rolof war, och bad henne wisa sig wägen till honom. Edert namn, frågade hon, och då han nämnde det, tog hon Sigrid med sig, och följde honom till gropen. Då Thore kom dit, tog han uti stenhällen, som låg öfwer gropen, och kastade den långt bort. Sedan släppte han ned ett tåg i gropen, och bad de der nere woro, taga i fästan, för att komma upp. Konung Rolof bad Grimmar först taga i fästan, och Thore drog upp honom: på lika sätt drog han upp Asmund, och sist Konung Rolof. Der blef en stor glädje ibland dem, och de tackade Konungsdottern för all den mildhet, medlidande och hjelp hon hade wisat samt lemnat dem.

Ingeborg bad dem gå med sig in i sin kammare,

der de woro öfwer natten, och fägnades. Det will jag bedja dig Konung Rolof, sade hon, att när du får magt öfwer min fader, du icke tillfogar honom något ondt. Det hade jag skäl att taga i betänkande: men då jag är Eder så mycket förbunden och skyldig; så förbinder jag mig att fullgöra denna Eder begäran, swarade Rolof.

Femtonde Kapitlet.

Under det allt detta förelopp i Irland; och då ingen underrättelse blifwit erhållen ifrån eller om Konung Rolof, beslöt Drottning Thorborg att kalla Konung Ketill i Westergöthland och Konung Ingeld i Dannemark, att komma till bistånd för att hämnas på Konung Rolof. Deße Konungar anlände skyndesammast till Swerige; Drottning Thorborg tog åfwen sjelf wapen, och resan skedde till Irland med sextio wäl utrustade skepp, der de landstego, morgonen efter sedan Konung Rolof och hans stallbröder hade kommit utur kulan. De gingo genast till staden, och började med att tända eld på slottet.

Konung Rolof sprang då genast ut, och igenkände sitt ifrån Swerige ankomna folk, och befallte att straxt släcka elden, som ock werkställdes. När Konung Rolof fick se Drottning Thorborg war hon klädd som stridsman med wapen. De omfamnade hwarannan. Konungen berättade hwad som hade händt honom, samt att Asmund och Thore woro wid lifwet: Då nu alle, Rolof, Drottningen, Ketill, Ingeld, Asmund, Thore och Grimmar träffades, blef en stor glädje.

Konungen i Irland fann att trollet war borta, och befallte derföre allt sitt folk att samlas till strids. Konung Rolof tog nu sjelf befälet, samtl gick med sitt folk in i palatset, der ett stort nederlag blef. Konung Rolof tog Konung Rolf i Irland till fånga och belade honom med jern.

Konungens Dotter Ingeborg tog alla sina kammarjungfrur med sig och gick till Konung Rolof, sågande: jag beder Eder Herre Konung, att enligt Edert löfte

icke

icke göra min Fader och hans män någon skada till lif eller lem. Konung Rolof swarade: Ja, jag är förbunden att hålla mitt löfte, war säker och trygg utan allt bekymmer. Till Konung Rolf sade han: för några stunder sedan hade du wäld att göra af med oß, om icke andre hade frälst oß. Nu är jag domare mellan oß, och din dödsdag är nu kommen: du har icke förtient någon mißgundsamhet; men din dygdiga, wisa dotter har bedt för dig. Will du gifta din dotter med Asmund? Det will jag gerna göra, sade Rolf, och trolåfwade genast Asmund med Ingeborg; hwarpå Konungen i Irland måste enligt Konung Rolofs föreskrift, strax utgifwa sin dotters hemgift och brudskatt.

Resan ifrån Irland företogs genast, med Thore och hans folk, som hade imedlertid wäntat på honom, seglade de allttäs till England, der Konung Ella fägnade alla mycket wäl. När resan skulle ske från England, begärde Konung Ella af Konung Rolof, att Thore Järnsköld skulle få blifwa qwar hos honom, som hans landwärnsman; hwilket ock skedde.

Thore friade, och gifte sig med Ingeborgs Frustufwumö Ingrid, den flickan, som bar mat och kläder till Konung Rolof då han war fången uti jordgropen: äfwensom ock Konung Ella gaf Thore ett Grefwedöme att råda öfwer. Konungarne Ella och Rolof togo ömt afsked af hwarannan, och resan skedde från England.

Sextonde Kapitlet.

Under wägen foro de till Konung Olof i Skottland När denne Konungen fick weta deras ankomst, gick han ut emot dem, att hälsa dem wara wälkomne. Efter Konung Rolofs råd, friade Konung Ingeld till Konung Olofs dotter, Asmunds syster, Margriot.

Genast anstaltades om Asmunds och Ingeborgs samt Ingelds och Margriots bröllopp, som skedde med största fröjd och alla upptänkliga lustbarheter;

Den påföljande wintern dog Konung Olof, till allas sorg och affaknad; ty han hade warit en mild, wis och försigtig Konung.

Asmund blef Konung efter sin Fader. War god och mycket älskad.

Inemot sommaren gjorde Konungarne sig färdige att resa ifrån Skottland. Konung Asmund begåfwade dem med kostliga skänker, och de togo afsked af hwarannan med största wänskap. Konung Rolof for hem till Swerige, Ingeld till Dannemark, och Ketill till Westergöthland.

Några år derefter dog Konung Haldan i Ryssland. Konung Rolof for dit med krigsmakt, intog landet, och satte Grimmar till Landets Höfdinge och styresman.

Slutligen efter några års förlopp under frid och lugn, dog Konung Rolof Götriksson. Och hans son Eric tillträdde Riket i arf.

Sys umst hins ad hätta
Heimbioda mier Thyser,
Sem fra Herians holla
Hefr Othin mier sändar.
Gladr skal eg ol med Asum,
I endwege dricka
Lifs eru lidnar stunder
Lagiandi skal eg deya.

Det är:

Men nu skall man härmed sluta,
Flickorna (Töserna) hafwa bjudit mig,
Skickade från hofwet,
Af Oden till mig sände,
Glad skall jag dricka med Odens sällskap
Uti sjelfwa högsätet.
Lifwet ändas med stunderne,
Glad må jag dö.

